

Uusi alku 61
Mark 15:16–28

Jeesus ristiinnaulitaan

Edellä olemme kuulleet, kuinka juutalaisten ylipapit ottivat Jeesuksen kiinni ja tuomitsivat hänet kuolemaan syytettynä jumalanpilkasta. Heillä itsellään ei ollut oikeutta toimeenpanna kuolemantuomiota, joten he veivät hänet roomalaisen maaherran, Pontius Pilatuksen eteen tuomittavaksi. Pilatuksen edessä Jeesusta syytettiin kapinasta valtiota vastaan, kuninkuuden tavoittelusta. Pilatus tajusi Jeesuksen syyttömäksi ja yritti vapauttaa hänet. Ylipappien onnistui kuitenkin vedota kansanjoukkoon, ja sen huudoin Jeesus julistettiin ristiinnaulittavaksi. Pilatus ei uskaltanut vastustaa kansanjoukon tahtoa.

Sotilaat veivät Jeesuksen maaherran hallintopalatsin sisäpihalle ja kutsuivat koolle koko sotaväenosaston. He panivat hänen harteilleen purppuranpunaisen viitan ja väänivät orjantappuroista kruunun ja asettivat sen hänen päähänsä. Sitten he alkoivat tervehtiä häntä: "Ole tervehditty, juutalaisten kuningas!" He löivät häntä ruokoepillä päähän, sylkivät hänen päälleen ja polvistuivat ja kumarsivat häntä. Aikansa pilkattuaan he riisuivat häneltä purppuraviitan, pukivat hänet hänen omiin vaatteisiinsa ja lähtivät kuljettamaan häntä pois ristiinnaulitukseen hänet. (Mark 15:16–20)

Tuomio oli julistettu maaherra Pilatuksen palatsin, Antonian linnan, edustalla, julkisella paikalla. Se jälkeen Jeesus vietiin palatsin sisäpihalle.

Siellä Jeesus sai narrikuninkaan kohtelun. Hänhän oli tuomion mukaan tavoitellut kuninkuutta ja kuninkuuden hän oli siis saava. Sen merkinä oli purppuranpunainen viitta ja piikkipensaasta tehty kruunu ja sylkeminen ja kepillä hakkaaminen.

Mehän olimme, Teuvo, viime helmikuussa käymässä tuolla paikalla. Sehän on useita metrejä nykyisen katutason alapuolella oleva kivetty piha, joka on kaivettu esiin. Eräässä pihalaatassa oli kaiverrettu ympyränmuotoinen kuvio, joka jotenkin liittyy kärsimyshistorian tähän vaiheeseen. Kerropa sertifioituna Israelin matkaoppaana, että mikä se oikein on.

Kun Jeesusta oli pilkattu, häntä lähdettiin kuljettamaan kohti teloituspaikkaa. Nythän tuo reitti on Jerusalemin Vanhankaupungin eräs pääkatu, Via Dolorosa. Oliko se matka kaupungin katuna jo tuona aikana?

Ei kokonaan. Golgatan teloituspaikan kumpu sijaitsi Jerusalemin tuolloisten muurien ulkopuolella. Tässä noudatettiin kuin tietämättä Vanhan testamentin määräystä:

Syntiuhriksi uhrattu sonni ja pukkei, joiden veri vietiin pyhäkköön sen puhdistusmenoja varten, on kannettava leirin ulkopuolelle ja niiden ruhot on poltettava nahkoineen, lihoineen ja sisälmyksineen. (3 Moos 16:27)

Jeesus oli syntiuhri, ja siksi hänen oli kuoltava ”ulkopuolella leirin” eli kaupungin muurien ulkopuolella.

Tämä on hämännyt monia modernin ajan pyhiinvaeltajia. Kristillisen tradition tuntema Golgata, jolla sijaitsee Pyhän Haudan kirkko, se on reilusti kaupungin muurien sisäpuolella, keskellä elämää kuhisevaa Jerusalemin Vanhaa kaupunkia. Tämä tosiasia on saanut monet ajattelemaan, että traditionaalinen Golgatan paikka, Pyhän haudan kirkko, ei voi olla oikea. Niinpä brittiläinen harrastelija-arkeologi Gordon keksi sopivamman paikan Golgataksi, kun löysi nykyisten muurien ulkopuolelta idyllisen puutarhan, jossa kaiken lisäksi on nähtävissä idyllinen kalliohauta.

Itse ajattelen, että tuo ns. Gordonin Golgata on kyllä kaunis, mutta tuskin oikea Jeesuksen ristiinnaulitsemisen paikka. Oikea paikka voi aivan hyvin olla juuri se, joksi kristillinen perimätieto sen määrittää: Pyhän haudan kirkon sisään jäävä alue. Jeesuksen aikana se ei vielä sijainnut kaupungin muurien sisällä. Vasta joitain vuosikymmeniä Jeesuksen jälkeen muurit ulotettiin pidemmälle, jolloin Golgata jäi niitten sisään.

Jeesuksen ristiä kantamaan he pakottivat erään ohikulkijan, kyreneläisen Simonin, Aleksandroksen ja Rufuksen isän, joka oli tulossa kaupunkiin. (Mark 15:21)

Markuksen evankeliumin kirjoittajalle ja hänen ensimmäiselle lukijakunnalleen nuo mainitut Aleksandros ja Rufus olivat tuttuja. Luultavasti he olivat kristillisen alkuseurakunnan jäseniä.

Heidän isänsä, Simon, oli kotoisin Pohjois-Afrikasta eli Kyrenaikasta. Sinnekin juutalaisia oli levinnyt diasporaan. Emme tiedä, oliko hän tullut kaupunkiin vain pääsiäisjuhlaa varten ja joutunut väen paljouden vuoksi majoittumaan johonkin kaupungin ulkopuolelle. Vai oliko hän muuttanut asumaan johonkin Jerusalemin lähetyville ja oli siksi tulossa käymään kaupungissa.

Oli miten oli, kuuluisaksi tuo mies on tullut siitä, että hän joutui kantamaan Jeesuksen ristin teloituskummulle. Markus puhuu koko rististä, mutta ehkä kyseessä oli kuitenkin vain ristin poikkipuu. Sen tuomittu joutui tavan mukaan kantamaan itse. Koko risti olisi ollut liian painava ja jyrkävä terveenkkin miehen kannettavaksi, ja ristille tuomittavat oli ennen tätä yleensä ruoskittu, joten koko ristin kantaminen ei ollut mahdollista. Jeesukselle kuitenkin pelkkä ristin poikkipuu kävi ylivoimaiseksi taakaksi, ja siksi Aleksandroksen ja Rufuksen isä joutui kantajaksi.

He veivät Jeesuksen paikkaan, jonka nimi on Golgata, käännettynä Pääkallonpaikka. (Mark 15:23)

Golgata oli saanut nimensä pääkallosta. Nimestä on olemassa kolme teoriaa: 1) Perimätiedon mukaan Adamin pääkallo olisi löydetty tuolta paikalta, 2) Paikalla olisi noin yleisesti ottaen pääkalloja löydettävissä, 3) Kallio oli muodoltaan pääkallon muotoinen.

Se oli julkinen paikka, tien varressa, josta Jerusalemiin tulijat saattoivat nähdä teloitettujen tuskat. Tämä oli vallanpitäjille eräs keino pitää kansassa yllä pelkoa ja kuria. Ehkäpä tuon ajan yhteiskunta oli myös jollain tavalla nykyistä julmempi ja kidutettujen katseleminen toi jotain samanlaista hupia kuin tosi-TV:n häpäisyohjelmien katseleminen nykyisin.

Olisiko, Teuvo, tässä eräs asia, missä nyky-ihminen on korkeammalla tasolla kuin esi-isämme? Meistä julkisten gladiaattorikisojen tai kidutuksen katseleminen tuntuu mahdottomalta, joten olemme keksineet tosi-TV:n. Laulutaidottomat häpäisevät itseään Idols-kisassa tai julkkikset myydessään häämatkansa yksinoikeudet jollekin viikkolehdele. Sellaisen katseleminen on kyllä oikeasti sivistyneempää kuin julkisen kidutuksen katselu.

He tarjosivat hänelle viiniä, johon oli sekoitettu mirhaa, mutta hän ei ottanut sitä vastaan. (Mark 15:23)

Juutalaisissa lähteissä sanotaan, että mirhalla sekoitettu viini oli huumausjuoma. Sen tarjoaminen ristiinnaulittavalle oli siis ihmisystävällinen teko.

Jeesus ei ottanut sitä vastaan. Hän halusi kuolla täysissä sielun voimissa.

Sitten he ristiinnaulitsivat hänet ja jakoivat keskenään hänen vaatteensa, ratkaisten arpaa heittämällä, kuka mitäkin sai. (Mark 15:24)

Ristiinnaulitsemisessa ihminen riisuttiin ensin alasti. Jo se oli juutalaisille hyvin suuri häpeä. Sitten kädet naulattiin ristin poikkipuuhun ranteista siten, että yhtään luuta ei mennyt rikki ja kädet kestivät ruumiin painon. Samalla naulat lävistivät peukaloon menevän päähermon. Siksi tämä teloitusmuoto takasi sen, että ihminen kärsi hirvittäviä tuskia viimeiseen asti.

Jalat naulattiin pystypaaluun. Siihen kuului tavallisesti teloitettavaa jonkin verran kannatteleva istuinvaarna.

Ristillä oleminen merkitsi jatkuvaa kiemurtelua sen välillä oliko kipu raastavampi käsissä vaiko jaloissa. Kiemurrella piti myös siksi, että sai pidettyä kehonsa sen verran koholla, että sai hengitettyä. Kun ei enää jaksanut, seurasi tukehtumiskuolema.

Markuksen evankeliumi ei kuitenkaan kuvaile lainkaan mitään tällaista. Se mainitsee koko ristiinnaulitsemisen kuin ohimennen, vain sivulauseessa.

Miksi? Eikö se kuitenkin ole kristinuskon eräs keskeisimmistä tapahtumista.

Syy on varmaankin se, että Markuksen lukijakunta tiesi, mitä ristiinnaulitseminen tarkoitti. Se oli niin kauhea ja häpeällinen tapa kuolla, että edes kristittyjen ei tehnyt mieli puhua Jeesuksen rististä yhtään enempää kuin oli pakko; ei ainakaan ristiinnaulitsemisen yksityiskohdista.

Alkukristityt eivät suinkaan pitäneet ristiä tunnusmerkinään. Heidän merkkinsä oli kala tai Kristus-monogrammi, ei risti. Tämä johtui siitä, että kristittyjen parilla ensimmäisellä sukupolvella oli tiedossaan, miten kauheasta kidutustavasta oli kyse. Vasta 200-300 luvuilla, kun ristiinnaulitseminen oli ollut jo parin sukupolven ajan kielletty rangaistusmuoto, ja yleisestä tiretoisuudesta ristin järkyttävä kauheus oli hävinnyt, vasta sitten rististä tuli kristillinen symboli. Ensimmäisille kristityille sen käyttö olisi ollut jotain vähän samaa, kuin jos nyt perustettaisiin uskonto, jonka tunnusmerkinä olisi sähkötuoli; tosin sellainen sähkötuoli, jossa ihmistä kärvennettäisiin kolme päivää ennen kuin kuolema tulee.

Se, että Jeesuksen vaatteet jaettiin arpaa heittämällä, se liittyy siihen, että teloittajat saivat uhrin vaatteet palkakseen. Tuo kertoneen siitä, kuinka paljon arvokkaampaa kangas oli silloin kuin nyt. Ja ymmärtäähän sen: ei ollut kiinalaista halpatuontia, vaan kaikki piti tehdä käsin pellavasta tai villasta.

Muut evankelistat kertovat, että Jeesuksen vaatteita ei jaettu ratkomalla kangas yhtä suuriin osiin, vaan arpaa heittämällä. Tämä johtui kuulemma siitä, että Jeesuksen puku oli tavallista hienempi, yhtä ja samaa kudosta. Sellaisena se oli arvokas, eikä sitä siksi kannattanut ratkoa.

Jeesuksen kohtalo oli ennustettu Vanhassa testamentissa, joiltain osin sen pienimpiä yksityiskohtia myöten. Psalmi 21, jota luetaan pitkänä perjantaina, sisältää seuraavat Herran kärsivän palvelijan sanat:

Koirien lauma saartaa minut, minut ympäröi vihamiesten piiri.
Kätteni ja jalkani ovat runnellut, ruumiini luut näkyvät kaikki.
Ilkkuen he katsovat minuun, jakavat vaatteeni keskenään ja heittävät puvustani arpaa.
Herra, älä ole niin kaukana! Anna minulle voimaa, riennä avuksi! (Ps 21:17–20)

Voi hyvin kuvitella, että juuri näin tuntee ihminen, joka roikkuu ristillä ja katselee vartijoiden toimia.

Oli kolmas tunti, kun he ristiinnaulitsivat hänet. (Mark 15:25)

Tämä tarkoittaa sitä, että Jeesus ristiinnaulittiin perjantaiamuna n. klo yhdeksän. Hänen kärsimyksensä jatkui ”yhdeksänteen hetkeen”, mikä tarkoittaa n. klo viittätoista.

Kaikkien nähtäväksi oli kirjoitettu hänen tuomionsa syy: "Juutalaisten kuningas".
(Mark 15:26)

Tuomion syyn kirjoittaminen ja näkyville laittaminen oli roomalainen tapa. Yleensä kirjoitustaulu oli ripustettu tuomitun kaulaan, kun häntä vietiin teloituspaikalle. Ristiinnaulitsemisessa taulu naulattiin ristin pystypuun yläosaan.

Samalla kertaa he ristiinnaulitsivat kaksi rosvoa, toisen hänen oikealle, toisen hänen vasemmalle puolelleen. (Mark 15:27)

Juutalaisessa laissa oli kielletty useamman tuomitun teloittaminen yhtä aikaa. Roomalaisille sellainen taas oli tavanmukaista.

Rosvojen ristiinnaulitseminen Jeesuksen kahden puolen oli kai tarkoitettu viimeiseksi, irvokkaaksi häpäisykeinoksi: pitihän kuninkaan saada olla alamaistensa keskellä!

Kristityt näkivät tässä kuitenkin muuta. Vanhan testamentin ennustusten mukaan Messias luettaisiin rikollisten joukkoon.

Minä annan hänelle paikan suurten joukossa, hän saa jakaa saalista mahtavien kanssa, koska hän antoi itsensä kuolemalle alttiiksi ja hänet luettiin rikollisten joukkoon. Hän otti kantaakseen monien synnit, hän pyysi pahantekijöilleen armoa. (Jes 53:12)

Markuksen evankeliumin alkuperäiset käsikirjoitukset eivät kuitenkaan luultavasti tunteneet viittausta tähän kohtaan. Siksi jae 15:28 on laitettu nykyiseen Kirkkoraamattuun hakasulkeisiin. Edellisessä käännöksessä sitä ei ole lainkaan.

[28 Näin kävivät toteen kirjoitusten sanat: "Hänet luettiin rikollisten joukkoon."]